

Rolul si pozitia artistului in societatea romaneasca

Teme:

Prezentarea abordeaza tema conditiei artistului in societatea romaneasca contemporana si raportul lui cu diferitii actori sociali. Premisele expunerii sunt importanta recunoasterii **aportului social al actului cultural** si **necesitatea reformei sectoriale**.

Fenomen social: stratificare

In ultimii 15 ani, datorita transformarilor economice, societatea romaneasca a cunoscut un proces de stratificare, reflectat si la nivelul pietei culturale:

Cultura mainstream - consolidata (ex. literatura, teatru)

- *Aspecte pozitive:* cunoaste o valorizare sociala constanta, reprezentand o piata si un public constante
- *Aspecte negative:* exista un risc social, acela de a ramane in urma, ritmul de de acceptare a noului in cultura mainstream fiind foarte lent. Din acesta cauza, de exemplu, societatea in general sufera de un handicap tehnologic, preluarea noilor tehnologii facandu-se incet.
- *Masuri recomandate:* audience development
Investitia in audience development reprezinta un act de responsabilitate sociala din partea administratiei si a institutiilor culturale, iar pentru artist implica o serie de beneficii, cum sunt mentinerea si extinderea publicului (a pietei culturale) si promovarea si valorizarea sociala a muncii sale.

Subculturi (ex. Demo scene, comunitati virtuale)

- *Aspecte pozitive:* se nasc dintr-un spirit progresist, din interesul pentru elemente culturale noi, mai greu acceptate de cultura mainstream si au o evolutie imediata
- *Aspecte negative:* nerecunoastere a aportului social
Societatea cultiva inca respectul fata de actul cultural formalizat, institutionalizat. De aceea exista inca probleme in acceptarea ca artisti a celor care nu au o diploma, in ciuda activitatii artistice desfasurate.
- *Masuri recomandate:* includerea si acceptarea subculturilor ca purtatoare de valori
Recunoasterea aportului subculturilor si includerea acestora in politicile publice reprezinta din partea aparatului administrativ cultural o investitie cu beneficii pe termen lung in dezvoltarea pietei culturale, dat fiind nivelul de creativitate si aportul social al acestor grupuri.
Societatea isi dezvolta un sistem de apreciere bazat pe valori reale, nu formale, prin acceptarea creatorului fara educatie academica formala.

Organizatiile culturale si artistii independenti (elementele proactive ale societatii civile)

- *Aspecte pozitive:* au un comportament responsabil; sustin procesele creative si stimuleaza dezvoltarea de politici culturale
- *Aspecte negative:*
  - implica un anumit nivel de birocratie, un limbaj criptic
  - aportul societatii civile este in mare masura necunoscut si nerecunoscut
- *Masuri recomandate:* Este nevoie, pe de o parte, sa fie facuta o investitie in dezvoltarea capacitatilor manageriale ale artistilor si, pe de alta parte, ca societatea civila sa fie considerata un partener al autoritatilor, sa fie consultata la elaborarea politicilor culturale publice, sa se bucure de sprijin si recunostere.

Context economic: noi tehnologii

Dezvoltarea economica, in special evolutia tehnologica conduc firesc la cresterea nivelului de creativitate. Apar noi produse si piete culturale (ex. Creative industries, publicitate, gaming).

- *Aspecte pozitive:*
  - apar noi exercitii sociale, noi tipare de consum (ex. interactivitate)
  - pentru artist se deschid noi piete (ex. este implicat in echipe de cercetare, recunoscandu-se aportul lui creativ/inovator)
- *Aspecte negative:* cadru legal precar (ex. Legea sponsorizarii nu incurajeaza parteneriatul dintre companii si artisti)
- *Masuri recomandate:*
  - imbunatatirea cadrului legal
  - promovarea responsabilitatii sociale a firmelor
  - dezvoltarea capacitatii artistilor si a managerilor culturali de a atrage resurse (fundraising)

Artistii: neadaptati

Artistul individual

- *Aspecte pozitive:* are un aport social in crestere
Asistam la o tot mai mare asumare si implicare sociala a artistului, precum si la o mai stransa legatura la nivel conceptual intre arta si contextul social, politic.
- *Aspecte negative:* educatie precara - nepregatit pentru a face fata cerintelor pietei culturale contemporane: self-management, self-marketing, abilitati de lucru cu noile tehnologii etc
- *Masuri recomandate:*
  - Formarea artistilor in aceste domenii
  - Audience development (ex. creare piata)

- Extinderea protecției sociale (ex. Fond de pensii)
Numarul de artisti angajati formal in institutii este redus, marea parte a lor lucrând pe contracte de drepturi de autor care nu le asigura securitatea sociala.

Asociații de creatori (ex. UAP)

- *Aspecte pozitive:* reprezinta un cadru institutional, care beneficiaza de sprijin (spatii, fonduri)
- *Aspecte negative:* sunt in prezent imbatranite, nerepresentative pentru miscarea artistica contemporana
- *Masuri recomandate:*
Diversificare prin infiintarea de uniuni de creatori si in domenii care nu au o astfel de organizatie, dar si prin cresterea numarului de asociatii profesionale ale artistilor bazate pe libera asociere. Eliminarea modelului monopolar in care uniunile de creatie traditionale au acces la resurse in numele comunitatii de artist, autoreglarea ponderilor prin raspunsul/recunosterea sociale.

Organizatiile culturale independente

- *Aspecte pozitive:* dinamice, dezvolta si implementeaza proiecte culturale de calitate, bine ancorate in reperele artei contemporane la nivel international, puratoarele inovatiei
- *Aspecte negative:* lipsa de resurse – spatii, fonduri
- *Masuri recomandate:*
Recunoasterea aportului lor la dezvoltarea culturala romaneasca si dezvoltarea de politici de sprijin – mecanisme de finantare din bugetele publice centrale si locale.
profesionalizarea managementului organizatiilor, in sensul cresterii capacitatii lor de a atrage resurse din comunitate (firme, bilete etc)

Sistem de educatie

- *Aspecte pozitive:* se ofera cadrul pentru educatie formala academica in domeniul artelor
- *Aspecte negative:*
  - necompetitiv la nivel international la nivel de strategii educationale si dotari
  - insuficient de dinamic pentru a se sincroniza la ritmul evolutiei artei si tehnologiei contemporane
- *Masuri recomandate:*
  - redefinirea prioritatilor, initierea de masuri in cadrul unui parteneriat intersectorial educatie-cultura, atat la nivel de ministere, cat si de practicieni.
  - includerea in curriculum-ul urniversitatilor de arte a unor cursuri de project/self management, politici culturale etc

Administratia culturala/Sectorul cultural public

Administratia culturala (Ministerul Culturii si Cultelor, Directii Judetene pentru Cultura etc)

- *Aspecte pozitive:* detin resursele
- *Aspecte negative:*
  - resursele publice in sectorul cultural sunt limitate
  - anacronice (ex. finantarea in special a activitatilor comemorative, orientate spre trecut si neglijarea artei contemporane)
  - netransparente
  - cadru legal deficitar/lipsa unor politici publice coerente care sa reflecte nevoile reale ale sectorului
- *Masuri recomandate:*
  - reevaluarea aportului social al actului cultural si, din acesta perspectiva, solicitarea cresterii bugetului public pentru activitati culturale
  - reevaluarea aportului sectorului independent la dezvoltarea culturala si regandirea mecanismelor de suport catre organizatiile culturale si artisti independenti (Evitarea dezechilibrelor de genul Festivalului Enescu, cu un buget de 159 miliarde lei, comparat cu bugetul anual al Fondului Cultural National de 2 miliarde)
  - externalizarea unor servicii sau programe de interes public catre institutii sau organizatii culturale
  - reforma mecanismelor de finantare existente si introducerea de noi mecanisme de suport (ex. fond de mobilitate, burse pentru tineri artisti, finantarea cercetarii etc)

Institutii culturale (publice)

- *Aspecte pozitive:* sustinerea publica a activitatilor culturale
- *Aspecte negative:* mentin adesea programe culturale anacronice
- *Masuri recomandate:*
  - audience development
  - rebalansare cu sectorul independent)

Concluzii

- Modelul finantarii etatiste trebuie inlocuit cu cel al sustenabilitatii culturii prin societate
- In dezvoltarea unor noi mecanisme de finantare, actorii sociali trebuie sa parcurga traseul de la motivatie pana la metodologie, bazat pe reevaluarea aportului social al actului cultural
- Structurile de finantare create trebuie sa aiba un grad de adaptabilitate pe masura dinamicii contextului social